

Проанализировано научно-теоретическое наследие О.Ю.Карпенко в области изучения им галицкого революционного процесса в памятном ноябре 1918 г., возникновение ЗУНР.

Ключевые слова: ЗУНР, О.Ю.Карпенко, советская историография, национально-демократическая революция, европейский выбор украинского народа, М.Грушевский.

Analyses the theoretical inheritance of O.Karpenko in industry of study to them of the Galicia revolutionary process in immemorial in November 1918, origin of ZUNR.

Keywords: ZUNR, O.Karpenko, soviet historiography, National-democratic revolution, European choice of the Ukrainian people, M.Hrushevskiy.

УДК 378.125: 94 (477.8)

Степан КОБУТА

АРХЕОГРАФІЧНИЙ ВНЕСОК ПРОФЕСОРА О.КАРПЕНКА В ТЕМАТИКУ ДОСЛІДЖЕННЯ ІСТОРІЇ ЗАХІДНО-УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ

У статті розглядається наукова робота відомого українського історика О.Карпенка з дослідження історії становлення і розвитку Західно-Української Народної Республіки. Увага звернута на археографічний внесок науковця, його діяльність з виявлення, археографічного опрацювання і публікації широкого масиву документальних джерел з історії ЗУНР. Наголошено на унікальності укладеного істориком п'ятитомного збірника документів і матеріалів, публікація якого в часи незалежності України створила фундаментальну основу для джерельного вивчення проблематики ЗУНР, стала своєрідним підсумком життєвого шляху й наукового історичного доробку професора О.Карпенка.

Ключові слова: археографічна робота, евристика, Західно-Українська Народна Республіка (ЗУНР), історичне дослідження, О.Карпенко, наукова діяльність.

Відзначення 95-ї річниці утворення Західно-Української Народної Республіки (ЗУНР) укотре актуалізувало серед науковців увагу до цієї героїчної й трагічної сторінки історії українського народу, висуваючи на перший план потребу усвідомлення й історіософського осмислення досвіду боротьби за державну незалежність і наявного наукового й джерельного матеріалу як основи емпіричної бази дослідження. Значний внесок у формування основ історіографічних праць з історії ЗУНР зробив відомий вітчизняний учений, доктор історичних наук, професор Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника Олександр Юхимович Карпенко (1921–2013). Проблеми дослідження історичних процесів, пов'язаних із революційними подіями на західноукраїнських землях у 1918–1923 роках, він присвятив значну частину власного наукового доробку, першим серед українських учених радянської доби порушивши проблематику ЗУНР ще в середині 50-х років ХХ століття. Його самостійні висновки вийшли за рамки існуючої ідеологічної домінанти, стали предметом прискіпливої уваги не тільки штатних пропагандистів від науки, але й партійних та інших органів радянської системи. О.Карпенку довелося зазнати нищівної, часом абсолютно безпідставної критики “колег”, звинувачень у всіляких ідеологічних “ухилах”, партійних і дисциплінарних стягнень, негласної заборони на професію. Тільки в умовах незалежної Української держави йому вдалося повернутися до порушеної ним теми, фундаментально опрацювати доступний джерельний матеріал, внести свою лепту в документальне забезпечення та науково-теоретичне обґрунтування положень про становлення й розвиток ЗУНР¹.

Наукова творчість О.Карпенка стала об'єктом історіографічної уваги ще в 50–60-ті роки ХХ століття, при цьому автори праць по-різному оцінювали суть і зміст зроблених науковцем висновків. У сучасній історичній літературі аналіз наукового здобутку професора є своєрідною “обов'язковою” частиною історіографічних оглядів дослідників проблематики ЗУНР. До 80-річчя науковця вийшов спеціальний випуск наукового журналу “Галичина”, у якому

вміщено глибокі аналітичні біографічні праці про наукову й життєву позицію О.Карпенка². Водночас залишається малодослідженим чимало питань з його творчості та наукової діяльності, громадянської позиції в період комуністичної епохи, що вимагають детальнішого й ґрунтовнішого опрацювання. Тож мета нашої статті – окреслити внесок професора О.Карпенка в процес формування археографічного масиву проблематики ЗУНР – того роду діяльності, якій він присвятив останніх два десятиліття свого творчого життя.

Життєва доля Олександра Юхимовича Карпенка є своєрідним відображенням складного й трагічного поступу власного народу – підлітком він пережив голодомор на Чернігівщині, був безпосереднім учасником Другої світової війни, як науковець на власному досвіді пізнав схоластицизм і догматизм радянської ідеологічної системи. Здобувши фах історика, колишній фронтовик у 1948 році був скерований до Львова, де одержав посаду директора наукової бібліотеки філії Академії наук УРСР. Його робота спрямовувалася на забезпечення наукової діяльності представників гуманітарного наукового напрямку, але молодий адміністратор не хотів бути безпринципним виконавцем волі тоталітарної системи. Перебуваючи в українському середовищі галичан, О.Карпенко вимагав від працівників бібліотеки толерантного й тактовного ставлення до користувачів, послугування українською мовою, урахування традицій місцевих мешканців. Це викликало спротив у частини персоналу – “ідейних борців за комуністичні ідеали”, які у своїх доносах звинуватили керівника в націоналістичному ухилі та діяльності. Він був звільнений з посади, отримав партійне стягнення, з труднощами працевлаштувався в Інституті суспільних наук АН УРСР³.

Тісна співпраця з видатним українським істориком І.Крип’якевичем, який очолював інститут, стала запорукою активної наукової роботи О.Карпенка. Він мав можливість безпосередньо спілкуватися з визнаними львівськими науковцями, яскравими представниками вітчизняної інтелігенції І.Крип’якевичем, І.Свенціцьким, М.Возняком та ін., формуючи під їхнім впливом свій науковий світогляд. Працюючи в інституті, науковець вивчав архівні справи, віднайшов чималий джерельний пласт матеріалів, присвячених спротиву українських селян польській політиці пацифікації. У результаті, ці джерела лягли в основу його кандидатської дисертації “Селянські повстання у Львівському воєводстві у 1932–1933 рр.”, яку він захистив у 1953 році. Науковим керівником роботи став відомий український історик професор Ф.П.Шевченко, який допоміг молодому науковцю опанувати методику пошукової й аналітичної роботи.

У 1954 році кандидат історичних наук О.Карпенко звернувся до керівництва ЦК Компартії України за дозволом працювати з архівними матеріалами фондів Комуністичної партії Східної Галичини та Комуністичної партії Західної України в Інституті партії при ЦК КПУ для пошуку матеріалів про розвиток революційного руху на західноукраїнських землях у 1917–1939 рр.⁴ Відповідь була позитивною, хоч у ній указувалося на обмежене коло доступних дослідникові джерел. Тогочасна робота в архівах вимагала не тільки фахової підготовки, але й складної процедури допуску до документів, що могли містити інформацію, суперечливу догматичній “лінії партії”. Так звані спецфонди зберігали таємниці радянського минулого, шлях до яких ускладнювався адміністративними й ідеологічними перепонами. Як згадував сам науковець, інколи йому доводилося йти на різні хитрощі, щоб уберегти від ока спеціальних цензорів і винести з архіву виписки з документів, що виходили за рамки озвученої ним проблематики. При цьому більш успішними такі його дії були в центральних архівах у Москві, натомість у київських і львівських установах контроль цензури був жорсткіший.

Джерелознавчий пошук науковця сприяв зростанню його досвіду в царині археографічної діяльності. Засвоєння основ польової археографії дозволило сформувати документальну базу досліджуваної проблематики й водночас розширити діапазон наукової зацікавленості. Результатом цього напрямку діяльності став виданий у 1957 році перший том збірника архівних матеріалів “Під прапором Жовтня” (обсягом 44 друкованих аркуші), упорядником і відповідальним редактором якого був О.Карпенко⁵. У ньому на значній документальній основі (документи архівних справ, матеріали періодичної преси, спогади очевидців) було прослідковано розвиток революційних подій у Західній Україні в 1917–1920 роках, показано широкий народний рух за власне визволення. Це був перший чималий досвід археографічної роботи, що заклав підвалини ґрунтовного підходу до пошуку й публікації архівних джерел.

Збираючи фактологічний матеріал по темі, О.Карпенко опосередковано знайомився й з документами, що безпосередньо зачіпали проблематику ЗУНР. Частина таких архівних документів він апробував у рамках опублікованої в 1957 році концептуальної наукової статті “До питання про характер революційного руху в Східній Галичині в 1918 р.”⁶ Праця була щедро “всипана” не тільки необхідними для радянського історика цитатами з лєнінських робіт, але й посиланнями на документи архівних фондів, що значно підвищувало її наукову вартісність. У статті події осені 1918 року, пов’язані з утворенням ЗУНР, були визначені автором як “загальне національне повстання”, що переросло в “буржуазно-демократичну, національно-демократичну революцію”⁷. Роком раніше дослідник означив подібні оцінки в тезах доповіді на науковій конференції⁸, у названій статті він уже аргументував свої висновки відповідним джерельним матеріалом. Хоч значна частина статті присвячувалася питанням соціально-економічних передумов революційного виступу, широкий і багатоманітний архівний матеріал дозволяв аргументовано відобразити загальний характер докорінних революційних змін у західноукраїнському суспільстві.

Фактично О.Карпенко першим з радянських істориків порушив ідеологічне табу на дослідження історії Західно-Української Народної Республіки, хоча, як неодноразово він сам заявляв, не прагнув показати якоїсь незгоди. Його бачення революційного руху 1918 року загалом вкладалося в традиційну марксистську методологію, але він дозволив собі “побачити” в українському революційному русі закономірне прагнення народу стати вільним. У травні 1958 року, у ході дводенних дискусій на партійних зборах Інституту суспільних наук стосовно висловлених О.Карпенком оцінок, розгорнулася справжня ідеологічна атака комуністичних істориків-ортодоксів на наукову позицію автора⁹. Серед численних звинувачень у різних “ухилах” та ідеологічних помилках на карб науковцю поставлять і факт практично повної публікації тексту постанови Української Національної Ради про проголошення української державності.

За критикою положень праці почався відвертий ідеологічний і дисциплінарний тиск, була розгорнута кампанія цькування та гонінь. Але в рамках непростих обговорень і диспутів щодо порушених О.Карпенком наукових питань викристалізувалася та раціональна основа, на яку звернув увагу у своєму листі до професора Ф.Шевченка Інституту суспільних наук академік І.Крип’якевич: “Дискусія в Інституті показала, що ми є щойно на початку досліджень листопадових подій. Далеко ще не зібрано всіх матеріалів, і тільки починається їх активна розробка”¹⁰.

Наукова сміливість дорого коштувала молодому досліднику. Його підходи стали предметом дискусій не тільки в наукових установах Львова й Києва, але й критики та серйозних звинувачень у відходах від марксистської методології в партійних кабінетах. Поведінка автора, незважаючи на ідеологічні звинувачення, залишалася незмінною. Він аргументовано доводив об’єктивність власної наукової позиції, чим ще більше дратував партійну владу.

Натомість наукові підходи О.Карпенка були гідно оцінені представниками української наукової діаспори. Так, відомий заокеанський історик Я.Пеленський, відгукуючись на спроби окремих українських радянських науковців відійти від штампів комуністичного агітпропу, відзначав: “Найбільш виразним свідченням “ревізіонізму” в історичній науці була спроба молодого історика О.Ю.Карпенка переоцінити Українську листопадову революцію 1918 року у Східній Галичині, виправдати утворення Західно-Української Народної Республіки і реабілітувати її національно-демократичний характер... До великого здивування, Карпенко став першим в Україні істориком після Грушевського, який в цьому випадку не взявся “піддавати себе самокритиці” чи “виправляти свої помилки”, але пішов так далеко, що кинув відкритий виклик лінії партії повторенням тверджень, зроблених ним у статті. Це викликало велике обурення серед істориків, слухняних партії. Карпенко був усунутий з редакційної колегії видання “Із історії західноукраїнських земель”, у якій займав посаду заступника редактора”¹¹.

Примарні послаблення хрущовської “відлиги” для О.Карпенка мали цілком практичний наслідок – нові звинувачення в ідеологічній неблагонадійності, загроза арешту, звільнення з посади старшого наукового співробітника Інституту суспільних наук фактично за політичними мотивами. За вказівкою посадовців із Львівського обкому КПУ у видавництві було припинено підготовку до друку двох монографій науковця – “Жовтнева революція і революційний процес на західноукраїнських землях” і “Міжнародний імперіалізм – організатор окупації західноукра-

їнських земель (1918–1919)”, у яких автор використав чимало неопублікованих архівних джерел. Ці книги так і не були опубліковані.

У 60-х роках О.Карпенко працював на історичному факультеті Львівського державного університету, де поєднував викладацько-педагогічну роботу з плідною науковою діяльністю. Зумів підготувати монографію й захистити докторську дисертацію на тему “Іноземна воєнна інтервенція на Україні. 1918–1920 рр.”, продовжував досліджувати політичні процеси на західноукраїнських землях у міжвоєнний період. Мав позитивні відгуки про наукову діяльність за кордоном і заздрість та невмотивовану критику у своїй країні. На лекціях відходив від догматизму офіційної історичної науки, означував “білі плями” української історії радянського періоду, розказував студентам про політичні репресії, голодомор, трагічні сторінки Другої світової війни. У спілкуванні з молоддю проявляв професіоналізм історика, вимогливість викладача й демократизм особистості, що викликало в них повагу до О.Карпенка та негативну реакцію з боку “пильних” колег¹². Стосовно “незалежного” викладача вкотре була розв’язана кампанія ідеологічного цькування, звинувачень і переслідувань. Спочатку доктор історичних наук О.Карпенко був переведений на асистентське навантаження, а в 1970 році звільнений з формулюванням “як такий, що не відповідає посаді, яку займає”¹³. Це була розправа над викладачем і вченим, чий науковий погляд вийшов за методологічні й ідейно-політичні рамки ідеологізованої наукової системи.

Працюючи на посаді старшого наукового співробітника Львівського державного музею етнографії і художнього промислу АН УРСР, О.Карпенко відчував постійний тиск. У 1972 році його персональна партійна справа вкотре обговорювалася на бюро Львівського обкому КПУ¹⁴, інформація про науковця неодноразово доводилася й у ЦК КПУ¹⁵. Підготовлена ним на значному джерельному матеріалі монографія про культуру та побут західних українців, що отримала позитивні наукові рецензії, двічі без пояснень знімалася з друку й, зрештою, остаточно була заборонена до видання. Науковця фактично виживали зі Львова, тож у 1978 році він прийняв пропозицію на науково-педагогічну роботу в Івано-Франківському державному педагогічному інституті.

Цьому закладу О.Карпенко віддав 37 років свого життя, очолював кафедру історії СРСР і УРСР, був серед засновників першої в Україні кафедри історії України (1990 рік). Здобуття Україною незалежності дало можливість повернутися професору до дослідження тематики ЗУНР. Він був ініціатором й організатором проведення першої Міжнародної наукової конференції, присвяченої 75-річчю ЗУНР (Івано-Франківськ, 1993 р.), співорганізатором Міжнародної наукової конференції до 80-річчя ЗУНР (Львів – Івано-Франківськ – Чернівці, 1998 р.). У 1990-х роках були опубліковані ряд методологічних наукових праць, присвячених історії західноукраїнської держави. У 1995 році науковець виступив ініціатором створення спільного з Інститутом політичних і етнонаціональних досліджень НАН України й Прикарпатського національного університету імені В.Стефаника наукового Відділу регіональних проблем, яким керував до 2007 року. Працівники відділу займалися дослідженням історії ЗУНР і західноукраїнських земель у ХХ столітті, під керівництвом професора О.Карпенка опублікували фундаментальну колективну монографію¹⁶.

Справжнім науковим подвигом О.Карпенка можна вважати підготовлений і виданий п’ятитомний (у 8 книгах) збірник документів з історії ЗУНР¹⁷, до якого ввійшли документи й матеріали багатьох вітчизняних і зарубіжних архівів. Про потребу підготовки такого видання заявляв науковець ще в 1993 році під час роботи конференції, присвяченої 75-й річниці ЗУНР. Значна частина архівних документів або ж інформація про них містилася в робочих матеріалах професора ще із часів його пошукової роботи в архівних установах у 1950–1960-х роках. У нових історичних умовах цей обсяг архівних джерел був розширений і доповнений. Серед численних матеріалів, які ввійшли до збірника, особливо тих, що стосувалися зовнішньополітичної діяльності ЗУНР, О.Карпенко використав відсутні в Україні рідкісні зарубіжні документальні видання, частину яких йому вдалося віднайти в Політичному архіві Міністерства закордонних справ Німеччини.

До пошукової роботи було залучено Державний архів Івано-Франківської області, а його директор Катерина Мицан, співупорядник збірника, доклала чимало зусиль для пошуку й опрацювання документального масиву з різних архівних установ України.

Особливою науковою удачею О.Карпенка стало використання під час підготовки збірника матеріалів з Колекції документів уряду ЗУНР, що зберігалися в Архіві Українського католицького університету імені святого Климентія Папи у Ватикані. За організаційної й фінансової підтримки керівництва Івано-Франківської області йому вдалося здійснити наукове відрядження до Риму, де він зміг опрацювати документи й матеріали цієї колекції, зробити ксерокопії найважливіших з них, у встановленому порядку завірити автентичність цих копій оригіналам печаткою УКУ. Загалом до України професор О.Карпенко привіз понад чотири тисячі аркушів ксерокопій документів, багато з яких були рукописними й вимагали чималої археографічної праці з установами їхнього походження, змісту, авторства тощо.

Зібраний джерельний матеріал дав можливість упорядникам визначити внутрішню структуру та зміст майбутнього видання. Саме О.Карпенко, як головний редактор проекту, зробив структуру збірника, тематику його томів, визначив основні принципи археографічної роботи невеликого колективу дослідників, який він очолював. Про методологічну складність цієї роботи вказав професор у вступі до першого тому видання: “З огляду на те, що укладачі не мали у своєму розпорядженні ні вітчизняного, ні зарубіжного досвіду формування збірника документів, у якому були б відтворені всі аспекти життя й діяльності суверенної держави протягом усього періоду її існування та ще й у такій складній міжнародній і внутрішній обстановці: революція, війна, загострення соціальних протиріч і соціальної боротьби, складні суспільно-політичні процеси той же відрізок часу на одній частині ЗУНР йде державотворення, на іншій – справжня боротьба за існування держави, або в один і той же час на одній частині – польський окупаційний режим, на іншій – радянський – це створило великі труднощі у формуванні збірника. Було вирішено взяти за основу проблемно-хронологічний принцип”¹⁸. Збірник складався з п’яти томів, третій і п’ятий з яких мали, відповідно, дві й три книги. За тематикою: Том 1. Листопадова національно-демократична революція. Том 2. Державотворчі й адміністративно-організаційні процеси. Том 3. Соціально-економічні відносини та суспільно-політичні процеси. Том 4. Збройні сили у боротьбі за свободу і незалежність. Том 5. ЗУНР і зарубіжний світ.

Археографічне опрацювання документів і матеріалів О.Карпенко провів безпосередньо, згідно з діючими в Україні правилами видання історичних документів. Він займався не тільки науковою роботою – вивченням кожного документа, складанням археографічного опису, формуванням документального масиву збірника, але й організаційними питаннями, що включали забезпечення видавничих процесів.

Незважаючи на поважний вік, О.Карпенко жив цією працездатною й водночас надзвичайно відповідальною науковою роботою. Його енергія та зарядженість на кінцевий результат дозволили в надзвичайно складних соціально-економічних умовах опублікувати всі п’ять томів збірника документів, що стали не тільки основою джерельного забезпечення тематики дослідження історії ЗУНР, але й залишаються своєрідним підсумком життєвого шляху й наукового доробку професора О.Карпенка.

1. Західно-Українська Народна Республіка 1918–1923: історія : кол. монографія / відп. ред. О. Карпенко (співавт., кер. авт. кол.). – Івано-Франківськ, 2001; Карпенко О. З історії Західно-Української Народної Республіки (До 85-річчя з дня народження професора О. Ю. Карпенка) / за заг. ред. М. Кугутяка. – Івано-Франківськ : Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника, 2006.
2. Бадяк В. Олександр Карпенко очима студента і науковця / Володимир Бадяк // Галичина. Науковий і культурно-просвітній краєзнавчий часопис. – 2001. – № 5–6. – С. 43–50; Великочий В. Олександр Юхимович Карпенко: івано-франківський період життя і творчості / Володимир Великочий, Олег Жерноклев, Лідія Волосянко // Галичина. Науковий і культурно-просвітній краєзнавчий часопис. – 2001. – № 5–6. – С. 35–42; Кобута С. Життя, присвячене служінню науці: до 80-ліття професора О. Ю. Карпенка / Степан Кобута, Катерина Мицан // Галичина. Науковий і культурно-просвітній краєзнавчий часопис. – 2001. – № 5–6. – С. 21–34; Кобута С. Науковець і партійно-ідеологічна система: документи і матеріали / Степан Кобута // Галичина. Науковий і культурно-просвітній

- красназавчий часопис. – 2001. – № 5–6. – С. 52–72; Сливка Ю. Львівський період науково-педагогічної діяльності Олександра Карпенка (1949–1978 рр.) / Юрій Сливка // Галичина. Науковий і культурно-просвітній красназавчий часопис. – 2001. – № 5–6. – С. 11–20.
3. Державний архів Львівської області (Держархів Львівської обл.), ф. П-3, оп. 5, спр. 26, арк. 27–28; ф. П-2477, оп. 1, спр. 69, арк. 124–126.
 4. Центральний державний архів громадських об'єднань України (ЦДАГО України), ф. 1, оп. 24, спр. 3511, арк. 24–26.
 5. Під прапором Жовтня. Вплив Великої Жовтневої соціалістичної революції на піднесення революційного руху в Західній Україні (1917–1920) : документи і матеріали / за ред. О. Ю. Карпенка ; упоряд.: О. Ю. Карпенко (авт. передм.) [та ін.]. – Львів, 1957.
 6. Карпенко О. До питання про характер революційного руху в Східній Галичині у 1918 р. / Олександр Карпенко // З історії західноукраїнських земель. – К., 1957. – Вип. 1. – С. 59–90.
 7. Там само. – С. 85.
 8. Карпенко О. Вплив Великої Жовтневої соціалістичної революції на революційний рух в Західній Україні в 1918–1923 рр. / О. Карпенко // Наукова конференція істориків, присвячена питанню впливу Жовтневої революції на революційний рух в Західній Україні : тези доп. – Львів, 1956. – С. 6–7.
 9. Детальніше див: Сливка Ю. Львівський період науково-педагогічної діяльності Олександра Карпенка (1949–1978 рр.) / Юрій Сливка // Галичина. Науковий і культурно-просвітній красназавчий часопис. – 2001. – № 5–6. – С. 12–16; Кобута С. Життя, присвячене служінню науці : до 80-ліття професора О. Ю. Карпенка / Степан Кобута, Катерина Мицан // Галичина. Науковий і культурно-просвітній красназавчий часопис. – 2001. – № 5–6. – С. 22–28.
 10. Сливка Ю. Назв. праця. – С. 14.
 11. Держархів Львівської обл., персональна справа О. Ю. Карпенка, арк. 16–17.
 12. Бадяк В. Олександр Карпенко очима студента і науковця / Володимир Бадяк // Галичина. Науковий і культурно-просвітній красназавчий часопис. – 2001. – № 5–6. – С. 43–50.
 13. Архів Львівського національного університету ім. І. Франка, особова справа О. Ю. Карпенка, арк. 36–37.
 14. Держархів Львівської обл., персональна справа О. Ю. Карпенка, арк. 1–2.
 15. ЦДАГО України, ф. 1, оп. 24, спр. 478, арк. 49, 54.
 16. Західно-Українська Народна Республіка 1918–1923: історія : кол. монографія / відп. ред. О. Карпенко (співавт., кер. авт. кол.). – Івано-Франківськ, 2001.
 17. Західно-Українська Народна Республіка 1918–1923: документи і матеріали : у 5 т. / уклад. О. Карпенко, К. Мицан. – Івано-Франківськ, 2001–2011.
 18. Вступ // Західно-Українська Народна Республіка 1918–1923: документи і матеріали : у 5 т. / уклад. О. Карпенко, К. Мицан. – Т. 1 : Листопадава 1918 р. Національно-демократична революція. Проголошення ЗУНР. – Івано-Франківськ, 2001. – С. 11–12.

В статтє рассматривается научная деятельность известного украинского историка А.Карпенко по исследованию становления и развития Западно-Украинской Народной Республики. Обращено внимание на археографическую обработку и публикацию широкой документальной базы источников по истории ЗУНР. Акцентировано внимание на уникальности составленного историком пятитомного сборника документов и материалов, издание которого во времена независимости Украины создало фундаментальную базу для источниковедческого исследования проблематики ЗУНР, стало своеобразным итогом жизненного пути и научного исторического наследия профессора А.Карпенко.

Ключевые слова: археографическая работа, эвристика, Западно-Украинская Народная Республика (ЗУНР), историческое исследование, А.Карпенко, научная деятельность.

The article highlights the scientific work of a famous Ukrainian historian O.Karpenko which is devoted to the research of the history of formation and development of the Western-Ukrainian National Republic. The main attention is paid to the archaeographical contribution of the scientist, his activity concerning the revelation, archaeographical conversion and publishing of the broad mass of the documental sources from the history of the WUNR (ZUNR). The article stresses the uniqueness of the compiled 5-volumed miscellany of the documents and materials, which publication in the period of the already independent Ukraine created the fundamental basis for the WUNR (ZUNR) source study. The miscellany drew some kind of a line at the end Professor Karpenko's life and his scientific work.

Keywords: archaeographical work, heuristics, Western-Ukrainian National Republic (ZUNR), historical research, O.Karpenko, scientific work.